

› Sektor 5 rymmer både Rumäniens parlament och stadens fattigaste stadsdel.

Brist på tillit till systemet

Korrumperat Rumänien skapar maktlöshet

Mutor genomsyrar hela statsapparaten. Från de allra fattigaste till de rikaste. Men även om det går långsamt blir situationen bättre. Ett sätt att komma till rätta med problemet är att skapa gemensamma mötesplatser för invånarna.

FOTOMIKKEL YSTERGAARD / TT

Rahova, och är svårt utsatt för korruption.

Snart stannar taxin utanför en skola med höga stängsel och en vaktkur. På ena sidan bor människor med arbete och inkomster och på den andra sidan, i ett nedslitet getto, nästan bara romer.

Asfalten är sprucken och sophögar tornar upp sig på innergårdarna. Månadshyrorna från 250 kronor och uppåt räcker varken till toalett, rinnande vatten eller värme.

Här ansvarar Leonard Andreescu för Rädda Barnens skola för barn med speciella behov.

Han är lång, skrattar ofta och har det svarta, blanka håret samlat i en hästsvans.

I LEONARDS VARDAG TAR SIG korruptionen många uttryck.

Runt jul och före val brukar det delas ut extra pengar till barnfamiljerna här i området. Familjerna får skriva på att de har tagit emot 300 euro men får i verkligheten bara hälften. Resten går ner i borgmästarens ficka. Den som protesterar blir utan nästa gång, förklarar Leonard.

Han levererar fakta som om

han just dragit ett skämt men konstaterar att så fungerar välfärden här. Leonard Andreescu beskriver ett samhällsklimat där stöld har blivit ett normalt beteende.

Borgmästaren – som köpte en jättelik fastighet i centrala Bukarest för 15 miljoner dollar kontant för mutpengarna – anses ändå göra en insats för folket. Utan hans stödpengar skulle armod och nöd vara ännu större.

» **Familjerna får skriva på att de tagit emot 300 euro men får i verkligheten bara hälften.**

Leonard säger att det är svårt att förklara för utomstående hur omfattande korruptionen i Rumänien är.

– En muta kan vara ett paket cigaretter eller miljontals euro. Det händer överallt, hela tiden.

Det finns grupper och individer som försöker kämpa emot, men civilsamhället är svagt och människor känner sig övergivna av myndigheterna. ”This is a state of insecurity”, säger Leonard och gör en uppgiven gest.

Oana Borcan är doktorand på Handelshögskolan i Göteborg och forskar om korruptionen i

”Vad finns på den adressen? Det sägs vara ett farligt område.”

Chauffören, som rattar Dacian med säkerhetsbälten som inte går att knäppa, undrar misstänksamt varför just detta område är intressant för oss.

Rahova är Bukarests fattigaste del och kallas också sektor 5. Staden är uppdelad i sex tårtbitar med en lokal borgmästare i varje. Sektor 5 rymmer både Ceausescus gigantiska lyxpalats – numera Rumäniens parlament – och stadens fattigaste stadsdel

FOTO: BORIS YURCHENKO / TT

» **Ceausescus lyxpalats som nu är Rumäniens parlament ligger i stadens fattigaste stadsdel.**

sitt hemland Rumänien.

Hon konstaterar att mutkulturen har många bakomliggande orsaker. Låga löner är en av dem.

I sin forskning har Oana Borcan speciellt belyst vad som hände när de offentliganställdas löner chocksänktes med en fjärdedel 2010.

» Oana Borcan.

Att betala för betyg var visserligen inget nytt, men efter att de statsanställdas löner sänktes hamnade bland

annat 150 rektorer med skolpersonal i det mediala rampljuset. De hade manipulerat elevers provresultat mot betalning. Efter att övervakningskameror installerats sjönk provresultaten senare med hälften.

– När människor inte kan lita på systemet uppstår en ond cirkel, säger Oana Borcan.

Hon beskriver hur bristen på tillit fräter sönder samhället från alla håll och hur man i stället formar allianser enbart med de sina – familjen och klanen.

Kunskap ersätts med mutor och kontakter; i stället för kritiska frågor uppstår tyst lydnad.

Och korruption föder korruption. Med ineffektiva institutioner och underlydande som inte ifrågasätter är luften fri för maktbärande att styra utifrån egna intressen.

– Att många ur den rumänska makteliten nu har blivit dömda för korruption är bra. Men det räcker inte, anser Oana Borcan.

Allmänheten ser fortfarande med stor skepsis på pengar som aldrig har återbetalats och på fängelsedomar som omvandlas till frigivning mot borgen. Ska förtroendet återupprättas krävs rättvisa straff, menar Oana som trots allt ser upprensningen som en början till förändring.

» På ena sidan bor människor med arbete och inkomster och på den andra nästan bara romer.

» När människor inte kan lita på systemet uppstår en ond cirkel.

Förra året åtalade National Anticorruption Directorate 1138 maktbärande. Bland dem fanns politiker, affärsmän och domare och i juli 2015 var det Rumäniens premiärminister Victor Pontas tur. Samma öde till mötes gick sektor 5:s borgmästare Marian Vanghelie, som avsattes och dömdes.

Vad som ska till för att det rumänska samhället ska kunna påverkas underifrån och förändras har Oana funderat mycket på.

Löner som går att leva på, så att kraften räcker till mer än kamp för brödfödan, är ett av hennes svar. Mer information – särskilt långt ute på landsbyg-

den dit internet inte nått och borgmästaren fortfarande är gud – är ett annat.

Och för att individer ska kunna bilda en kritisk massa krävs mötesplatser. Annars kommer känslan av maktlöshet trots allt att bestå, säger hon.

I JÄMFÖRELSE MED RUMÄNIEN är förtroendet för systemet stort i Sverige.

– Men börjar korruption att ta sig in i en stat där förtroendet för systemet är högt kan just det vara en nackdel, säger Oana. När tilliten är stor uteblir ofta de kritiska frågorna, och det blir grumligt kring upphandlingar, anbud och avtal.

Och enligt Oana Borcan kan transparens aldrig tas för given.

Den måste försvaras varje dag.

Maria Stéen

FOTO: ROGER TURESSON / DN / TT

FOTO: MIKKEL YSTERGAARD / TT

FOTO: MIKKEL YSTERGAARD / TT

FOTO: MACIEJ JEZIOREK / TT

Rumänien på 69:e plats

► Av 175 länder på Transparency Internationals rankingslista över korruption i olika länder ligger Rumänien på 69:e plats. Sverige ligger på fjärde plats.

Transparency International är en organisation med säte i Tyskland som har till uppgift att bekämpa korruptionen i världen.

National Anticorruption Directorate, (NAD), är en åklagarmyndighet speciellt inriktad på bekämpning av korruption på mellan- och hög nivå i Rumänien.